

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการทางด้านต่างๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกหลักสำคัญในการพัฒนาคุณภาพต่อการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อพัฒนาคนให้เกิดมีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุดทุกคนสามารถที่จะพัฒนาดตนเองได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 1-3)

ตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการพัฒนาสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องโดยการศึกษาต้องให้ครอบคลุมการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และยังได้จัดการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้รูปแบบบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 5-11) ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่จะมุ่งพัฒนาคนไทยนั้นให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทยมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเองปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางด้านของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนเองนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และทั้งค่านิยมอันพึงประสงค์ ที่มีต่อการพัฒนา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 4)

จากการจัดการศึกษาของไทย ที่ผ่านมายังปรับตัวไม่ทันกับสถานการณ์ ของโลกที่ก้าวเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยการบริหารทางการจัดการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญอีกอย่างของการปฏิรูปการศึกษาไปตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ที่ได้มีการกำหนดให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นหมวดสำคัญ ที่ต้องมีการปฏิรูปไปพร้อมๆ กันกับการปฏิรูปด้านอื่น โดยได้วางระบบโครงสร้างที่การบริหารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ เชื่อมโยง และส่งเสริมการปฏิรูปด้านอื่นทุกด้านทั้งในส่วนที่รัฐจัดการศึกษาเอง และในส่วนที่ให้องค์กรของ

ประชาชน และทุกส่วนของสังคม เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาตลอดจนกำกับสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชนในท้องถิ่นของแต่ละชุมชนและบุคคลที่จัดการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, หน้า 51)

จากการปฏิรูปการศึกษาจะเห็นได้ว่าครูผู้สอนบางกลุ่มยังไม่พร้อมต่อการปฏิรูป โดยที่ครูบางกลุ่มยังไม่พร้อมทั้งในด้านความมั่นคงในการทำงานโดยครูไม่แน่ใจว่าจะได้รับความเป็นธรรมหรือไม่ ลักษณะของงานที่ทำบางครั้งงานที่ได้รับมอบหมายให้ครูผู้สอนนั้นสอนไม่ตรงตามสาระวิชาเรียน หรือสภาพการทำงานในหน่วยงาน ที่ไม่เอื้อต่อการทำงานของครู เช่น วัสดุ-อุปกรณ์ ห้องทำงานแสง เสียง และชั่วโมงที่ทำการสอนทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและสับสนต่อการทำงาน จึงทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน (ยงยุทธ สิมพา, 2542, หน้า 2) เห็นได้ว่าในการปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายมีบุคคลที่สำคัญที่สุดคือครูปัจจุบันครูต้องรับภาระงานหลายอย่าง เช่น การจัดการเรียนการสอนซึ่งในยุคปฏิรูปการศึกษาครูต้องปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนจากการที่ครูสอน เนื้อหาวิชาสอนความรู้ในหลายด้านเป็นการสอนวิธีการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนนอกจากการสอนแล้วครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะทางให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ฝึกฝน หรือฝึกทักษะ ให้เกิดความชำนาญ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามที่ตนถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ตลอดจนการในฝึกอบรมนิสัยให้เป็นคนดี และมีคุณค่าด้านคุณธรรม ที่จะนำไปถึงหลักการปฏิบัติ หรือมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีต่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนา (อุดมศักดิ์ พลอยบุตร, 2545, หน้า 9-12)

สภาพปัญหาในอดีตที่ผ่านมาการศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของเยาวชน จะควบคู่กับการศึกษาของประเทศไทย โดยเริ่มจากที่วัด ตามประวัติศาสตร์เริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในการจัดการศึกษามีต่อเนื่องกันมาเป็นหลายยุคหลายสมัยจนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2414 มีการตั้งโรงเรียนแห่งแรกของประเทศไทยขึ้นในพระบรมมหาราชวัง และออกประกาศให้วัดเปิดการสอนแก่เด็ก ๆ ในท้องที่ของตนโดยมีพระภิกษุสงฆ์ ทำหน้าที่เป็นครูสอนในปี พ.ศ.2427 เป็นต้นมาจึงมีโรงเรียนเกิดขึ้นตามวัดเป็นจำนวนมากทั้งในกรุงเทพฯ และตามหัวเมืองต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เยาวชนไทยเป็นคนดีมีคุณสมบัติที่เป็นคุณแก่ราชการเป็นกำลังสำคัญที่สร้างสรรค์ ความเจริญแก่บ้านเมืองมากยิ่งขึ้นและในปี พ.ศ.2435 มีการตั้งโรงเรียนชั้นมูลศึกษาขึ้นในวัดทั้งในกรุงและหัวเมืองโดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้จัดให้พระภิกษุ ทำการสอนบรรดาศิษย์ทั้งหมดในวัดปี พ.ศ.2464ตามแนวของพระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ใช้บังคับแก่เด็กอายุระหว่าง 7-14 ปี เข้าโรงเรียนโดยมีผลบังคับใช้ทั่วประเทศเมื่อปี พ.ศ.2478 และในปี พ.ศ.2472 กระทรวงธรรมการได้ประกาศเพิ่มหลักสูตรทางจริยศึกษาขึ้นในโรงเรียนทั้งหมดและกำหนดให้นักเรียนได้สดับรับฟัง พระธรรมเทศนา เพื่ออบรมให้เด็ก ๆ มีความเลื่อมใสศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาจนกระทั่งในปี พ.ศ.2493 ทางด้านกระทรวงศึกษาธิการจึงได้เริ่มกำหนดให้โรงเรียนต่าง ๆ ทั้งโรงเรียนหลวงและโรงเรียนราษฎร์ ที่ใช้หนังสือเรียนในหลักสูตรจริยศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีเนื้อหาการสอนวิชาศีลธรรม เป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติหลักธรรม หรือคำสอนจากพระไตรปิฎก เป็นที่สังเกตว่า

แบบเรียนชุดพระพุทธศาสนา มีลักษณะเดียวกับที่เคยสอนกันอยู่ในโรงเรียนวัดในสมัยก่อนบางที่ก็มีการสอน หรือจัดให้มีการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนาด้วยซึ่งโรงเรียนเลือกกระทำกันเป็นประจำทุกวัน ทุกสัปดาห์ หรือเป็นบางครั้งคราว การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างมีระบบ เช่น นี้ช่วยส่งเสริมให้เด็กนักเรียนนั้น มีความสำนึกในการเป็นพุทธศาสนิกชนมากยิ่งขึ้น (ทินพันธุ์นาคะตะ, 2543, หน้า 15)

จากบทบาทความสำคัญทางพระพุทธศาสนาดังกล่าวในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษาจัดให้นักเรียนที่นับถือพุทธศาสนาทุกคนได้เรียนวิชาพระพุทธศาสนาภาคเรียนละ 1 วิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นมา โดยมีหลักการของหลักสูตร พอสรุปได้ดังนี้การสอนวิชาพระพุทธศาสนา มุ่งจัดให้นักเรียนในสถานศึกษาทุกระดับได้เรียนรู้พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาตนและสังคมให้เจริญก้าวหน้าอย่างสงบสุขรวมทั้งต้องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชนของชาติซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ให้เป็นพลเมืองดีที่มีศีลธรรม ประจําใจและเกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างแท้จริงทั้งด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่มีเจตนาคติถูกต้องทางพระพุทธศาสนา เกิดศรัทธาและสำนึกในความสำคัญของพระพุทธศาสนา ที่มีต่อสังคมไทยและสามารถปฏิบัติตนตามหน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตลอดจนนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเองสังคมนักปราชญ์หลายคนก็ให้ความเห็นแตกต่างกันโดยสรุปได้มี 2 สาเหตุ คือ 1) สาเหตุภายในเนื่องจากว่าชาวพุทธใจกว้างจนลืมหลักของตัวเองกลมกลืนกันจนสูญหายไปในที่สุดต่อมาก็คือ ชาวพุทธลืมเรื่องหลักธรรมโดยพึงการดลบันดาลของเทพเจ้าแทนการเพียรพยายามการกระทำด้วยตัวเองจนเกิดเสียหลักแล้วสุดท้ายปล่อยให้เป็นที่ของพระสงฆ์เท่านั้นสรุปรวมกันได้ว่าไม่ยากนับถือทางพระพุทธศาสนาที่เลยกลายเป็นว่ายากศาสนาให้พระรูปนั้นไปแทนที่จะถือตามพระดำรัสที่ว่าพุทธบริษัททั้งสี่ที่จะต้องช่วยกันดูแลรักษาพระพุทธศาสนาไว้ไม่ฝากไว้กับพระสงฆ์เท่านั้น ชาวพุทธเองก็ไม่มีข้อปฏิบัติประจำตัวที่ชัดเจนเหมือนศาสนาอื่นดังนั้นเมื่อไม่มีหลักศาสนาก็ถูกกลืนไปหมดและสำคัญที่สุด คือ พระสงฆ์ในยุคนั้น ได้รับความอุปถัมภ์จนสุขสบายบางส่วนก็ประพฤติหย่อนในทางหลักธรรมคำสอนจนเห็นห่างประชาชนในที่สุดแล้วก็ทำให้พระพุทธศาสนานั้นหมดความหมายไปจากประชาชน 2) สาเหตุภายนอก คือ ฝ่ายตรงกันข้ามไม่ใจกว้างเหมือนกับชาวพุทธเนื่องจากเห็นว่าพระพุทธศาสนาเป็นของชนต่างชาติจึงพยายามกําจัดอยู่เรื่อยมีนักปราชญ์สันนิษฐานว่าพระพุทธเจ้าเป็นเชื้อชาติมองโกลเพราะเกิดในประเทศเนปาล และมีรูปร่างเหมือนคนไทยแม้พระเจ้าอโศกมหาราชก็เป็นเชื้อชาติมองโกลชาวอินเดียจึงไม่ชอบ หรือพระเจ้ากนิษกะมหาราชก็เป็นมองโกลอีกทำให้กษัตริย์อินเดียไม่อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและพยายามที่จะตัดรอนทางด้านพระพุทธศาสนาที่ถือว่าไม่ใช่ของชาวอินเดียที่แท้จริง และสุดท้ายกองทัพชาวมุสลิมก็ได้มาทำลายศาสนสถานพระสงฆ์จนหมดสิ้นพระสงฆ์ที่รอดชีวิตได้หนีไปอยู่ประเทศเนปาลและทิเบตจน

ทำให้ทางด้านของพระพุทธศาสนาซึ่งเจริญในอินเดียต่อมาประมาณ 1700 ปี (สุชาติ หงษา, 2549, หน้า 7-8)

จะเห็นได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาส่งผลกระทบต่อคนไทยทุกคนและคนไทยทุกคนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่าเทียมกันในการปฏิรูปการศึกษาจึงจำเป็นที่ทุกส่วนต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินการโดยใช้ดุลพินิจพิจารณาร่วมกันอย่างมีเหตุและผลครูนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนในสถานศึกษาอำเภอหนองแค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 2 ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน จังหวัดสระบุรีได้มีการแบ่งเขตการศึกษาขึ้นพื้นฐานออกเป็น 2 เขต การจัดการศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 2 มีขอบเขตในการบริหารดูแลทั้งหมด 5 อำเภอด้วยกันนั้นก็ คือ อำเภอผักไห่ อำเภอแก่งคอย อำเภอวังม่วง อำเภอหนองแค และอำเภอวิหารแดง ซึ่งมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งอยู่ที่อำเภอแก่งคอยในกระบวนการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการบริหารกระบวนการนิเทศการศึกษาควบคู่กันไปเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี (วิทยากร เชียงกูล, 2544, หน้า 36)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่าถ้านักเรียน และผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาได้ชัดเจนและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะช่วยให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลงและทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขนำไปสู่ความเข้าใจในด้านพฤติกรรมของนักเรียนที่ก่อให้เกิดปัญหาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนได้พิจารณาใช้เป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาของนักเรียนในปัจจุบัน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปปรากฏแก่สาธารณชนและตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้ปกครองและนักเรียนให้มีความเจริญยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในสถานศึกษาอำเภอหนองแค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในสถานศึกษาอำเภอหนองแค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และความเกี่ยวข้องกับนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสถานศึกษาอำเภอหนองแค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 2 ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลในการที่จะพัฒนาให้เป็นประโยชน์ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดสื่อการสอน ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการเป็นแบบอย่าง เพื่อส่งเสริมสนับสนุน หรือปรับปรุงของหลักสูตรวิธีการสอนตามหลักพุทธศาสนาในสถานศึกษา และเข้าใจในการเลือกจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ในการสร้างพฤติกรรมเพื่อเป็นการวางแผนการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อจะสนองความต้องการของผู้บริหารและครูได้อย่างแท้จริงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อมุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสถานศึกษาอำเภอหนองแค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 2 โดยขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอนคือด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดสื่อการสอน ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการเป็นแบบอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสถานศึกษา อำเภอหนองแค ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 1 อำเภอ 6 โรงเรียน นักเรียน 864 คน ผู้ปกครอง 1,032 คน รวมนักเรียนและผู้ปกครอง 1,896 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 2, 2552, หน้า 10)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่างจึงใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 0.05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (วิล ทองแผ่, 2542, หน้า 97) ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 330 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2.1.2 อายุ

1) นักเรียนช่วงชั้นที่ 3

1.1) ต่ำกว่า 15 ปี

1.2) 15 ขึ้นไป

2) ผู้ปกครองนักเรียน

2.1) ต่ำกว่า 30 ปี

2.2) 30 - 40 ปี

2.3) 40 ปี ขึ้นไป

2.1.3 สถานภาพในการปฏิบัติหน้าที่

1) นักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2) ผู้ปกครองนักเรียน

2.1.4 ระดับการศึกษาของนักเรียนและผู้ปกครอง

1) นักเรียนช่วงชั้นที่ 3

1.1) มัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2) มัธยมศึกษาปีที่ 2

1.3) มัธยมศึกษาปีที่ 3

2) ผู้ปกครองของนักเรียน

2.1) ต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2) ปริญญาตรี/เทียบเท่า

2.3) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.5 อาชีพของผู้ปกครอง

1) รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ

2) พนักงานบริษัท

3) ค้าขายหรือ ธุรกิจการส่วนตัว

4) เกษตรกรรม

5) รับจ้างทั่วไป

2.1.6 รายได้ต่อเดือน

1) น้อยกว่า 6,000 บาท

2) 6,000 – 10,000 บาท

3) 10,001 – 20,000 บาท

4) มากกว่า 20,000 บาท

2.1.7 สถานภาพการเป็นผู้ปกครอง

1) บิดา-มารดา

2) ญาติ

3) ผู้อุปการะ

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในสถานศึกษา อำเภอหนองแค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย

2.2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน

2.2.2 ด้านการจัดสื่อการสอน

2.2.3 ด้านการอบรมสั่งสอน

2.2.4 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2.5 ด้านการเป็นแบบอย่าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายและขอบเขตของคำที่ใช้ดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในทางที่ดีเป็นไปตามความคาดหวังหลังจากการดำเนินการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาและความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจมีความกระตือรือร้นในการเรียนมีความสนใจและเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนต่อไป

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม การดำเนินการสอนในรายวิชาของพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ให้ผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานในการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

3. ด้านการจัดสื่อการสอน หมายถึง ได้รับประสบการณ์จากสื่อการเรียนการสอน การสอนวิชาพระพุทธศาสนาผู้สอนนำสื่อการสอนที่ทันสมัยมาใช้เต็มประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนการใช้สื่อและวิธีการที่หลากหลายมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมาประกอบการสอนสื่อวิชาพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่เร้าให้นักเรียนสนใจในการเรียนผู้เรียนเกิดการเรียนและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอน

4. ด้านการอบรมสั่งสอน หมายถึง มีพฤติกรรมการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนจากสิ่งที่มีชีวิตไปหาสิ่งที่ไม่มีชีวิตการเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียนแต่ละคนการทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนนั้นผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เกิดการพัฒนาด้านทักษะที่ดี

5. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง พระสงฆ์ดำเนินการไปเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจตนเองมากขึ้น พระพุทธศาสนามุ่งเน้นการพัฒนาที่จิตใจของมนุษย์เป็นหลัก ภายนอกไปสู่ภายนอกนักเรียนประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีชีวิตสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นปกติสุข

6. ด้านการเป็นแบบอย่าง หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของครูเป็นแบบอย่าง อบรมนักเรียนไปอย่างไรต้องประพฤติปฏิบัติอย่างนั้น การอบรมเพื่อให้นักเรียนมีความศรัทธาที่จะปฏิบัติตามครูเพิ่มความมั่นใจของนักเรียนเห็นคุณค่าของความดีงามครูจัดวางรูปแบบอย่างเหมาะสมมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจอย่างแท้จริง

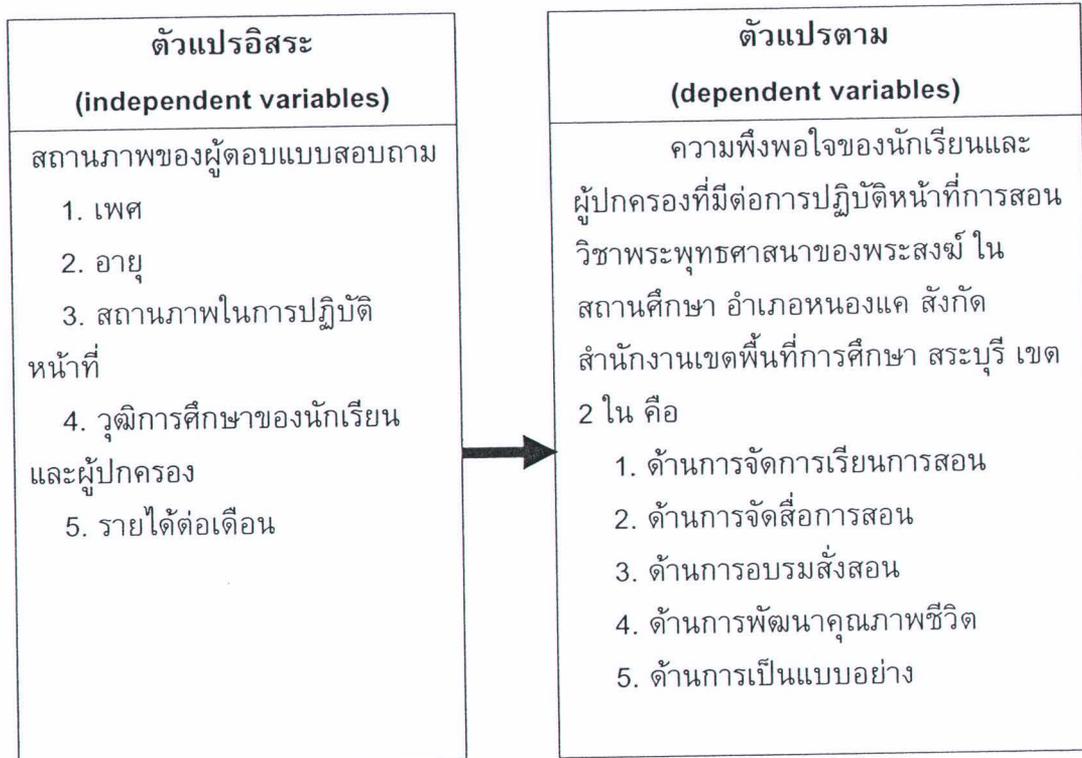
7. พระสงฆ์ หมายถึง นักบวชในพระพุทธศาสนาที่ทำการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ทำตามหน้าที่ในการเป็นผู้นำโดยไม่ได้หวังปัจจัยจากการสอนเป็นค่าตอบแทน

8. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูให้อุปการะในทางด้านการศึกษาเล่าเรียนและอบรมสั่งสอนนักเรียนซึ่งอาจเป็น บิดา มารดา ญาติ หรือเป็นผู้ที่บิดา มารดาไว้วางใจมอบหมายให้เป็นผู้ปกครองนักเรียน

9. นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในอำเภอหนองแค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดเอากรอบแนวคิดมุ่งศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 และผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้พิจารณาในการปฏิบัติ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการจัดสื่อการสอน 3) ด้านการอบรมสั่งสอน 4) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต 5) ด้านการเป็นแบบอย่าง กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย นั้นได้สังเคราะห์มาจาก จิรัฏฐ์ อนุเชิงชัย (2546, หน้า 4); พระครูปริยัติธรรมวุธ (2548, หน้า 5); พระมหาเมือมนต์ ศรีปัดดา (2549, หน้า 5); เพื่อให้สอดคล้องกับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 ซึ่งกรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้สามารถแสดงได้ดัง ภาพ 1 ต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสถานศึกษาอำเภอหนองแค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 2 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และรายได้ต่อเดือน